

Missiv

Dnr 20REK1
2020-02-20

Kommunstyrelsen

Begäran om yttrande: Inköpsprocessen

Bakgrund och syfte

Gävle kommuns revisorer har 2019 beslutat att granska inköpsprocessen i Gävle kommun. Detta med anledning av den kärvare ekonomin med lägre skatteintäktsökningar, effektiviseringar och inköpsstopp. Bristerna i den interna kontrollen i inköpsprocessen innebär att risk finns att pengar flödar ut på ett otillbörligt sätt, att kostnaderna blir onödigt höga för att inköp görs utanför avtal eller att man inte uppfyller god ekonomisk hushållning. Det finns även risk för att Lagen om offentlig upphandling inte följs.

Granskningen är utförd av revisionskontoret. I ett första skede kartlades processen. Granskningen grundas på djupintervjuer, dokumentstudier, statistik samt stickprov på underlag. Granskningen avser 2019 och tar därmed inte hänsyn till att kommunen fr.o.m. januari 2020 har gått ur Inköp Gävleborg.

Syftet med granskningen är att granska om Gävle Kommun har säkerställt att den interna kontrollen inom inköpsprocessen är tillfredställande. Följande revisionsfrågor har identifierats:

- Har Gävle Kommun säkerställt att det finns erforderliga kontrollaktiviteter i flödet?
- Har Gävle Kommun ett tillfredställande sätt att hantera behörigheter i inköpssystem och redovisningssystem?
- Har Gävle Kommun tydliga riktlinjer för hur inköp ska gå till och säkerställer de att risken minimeras för att inköp görs utanför avtal?
- Har Gävle Kommun säkerställt att sektorerna gör inköp på ett likartat sätt?
- Har Gävle Kommun säkerställt att leverantörsfakturaflödet fungerar fullt ut?

Granskningsresultat

Sammanfattande bedömning av granskningen

Revisionskontorets sammanfattande bedömning är att det finns väsentliga brister gällande den interna kontrollen i olika delar av inköpsprocessen, i såväl utförandefasen som i uppföljningsfasen.

Revisionsfråga	Svar
Har Gävle Kommun säkerställt att det finns erforderliga kontrollaktiviteter i flödet?	Delvis
Har Gävle Kommun ett tillfredställande sätt att hantera behörigheter i inköpssystem och redovisningssystem?	Delvis
Har Gävle Kommun tydliga riktlinjer för hur inköp ska gå till och säkerställer de att risken minimeras för att inköp görs utanför avtal?	Nej
Har Gävle Kommun säkerställt att sektorerna gör inköp på ett likartat sätt?	Nej *)
Har Gävle Kommun säkerställt att leverantörsfakturaflödet fungerar fullt ut?	Delvis

*) enligt vår granskning har det inte kommit fram något som tyder på att kommunen (Kommunstyrelsen) har säkerställt att inköp görs på ett enhetligt sätt under 2019. Det görs ingen uppföljning av hur sektorerna gör inköp vare sig på övergripande nivå eller sektornivå. Enligt reglementet för internkontroll är det Kommunstyrelsens ansvar att säkerställa att en sådan uppföljning görs.

lakttagelser

- ✓ Kommunen har inga tydliga enhetliga riktlinjer för hur inköp ska hanteras. I praktiken kan vilken anställd som helst göra inköp.
- ✓ Kommunens E-handelssystem bedöms tillfredställande gällande de olika kontrollmoment som finns, men nyttjandegraden har under 2019 varit väldigt låg. 11,7 % av alla fakturor som

- ❖ Att säkerställa och följa upp så att de riktlinjer som finns på Ankaret gällande inköp följs och att de är aktuella och möjliga att tillämpa.
- ❖ Att säkerställa att ramavtal/ avtal upprättas där det är erforderligt för att undvika risken att få vite från Konkurrensverket, eller få minskat förtroende från leverantörer och medborgare.

De förtroendevalda revisorernas frågor till Kommunstyrelsen

Rapportens iakttagelser bekräftas när det gäller First Card av Omvårdnadsnämndens internkontrollrapport för 2019. Även där har överifierade köp noterats.

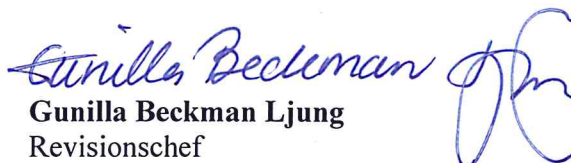
Bristerna i den interna kontrollen i inköpsprocessen är allvarliga. Risk finns att kommunen felaktigt drabbas av kostnader samt förtroendeskada ur ett leverantörs- och medborgarperspektiv.

Vilka åtgärder kommer Kommunstyrelsen att vidta för att komma till rätta med de konstaterade bristerna och rekommendationerna i bifogad rapport?

Revisorerna önskar ett yttrande från Kommunstyrelsen senast 2020-04-17.

Revisorerna i Gävle kommun

Eva-Karin Hamilton
Revisorskollegiets ordförande

Gunilla Beckman Ljung
Revisionschef

Bilaga: Granskningsrapport Inköpsprocessen

har hanterats under 2019 genom E-handel och antalet registrerade leverantörer understiger 1% av det totala antalet registrerade leverantörer. Av den totala summan inköp under 2019 har 0,9 % hanterats genom E-handel.

- ✓ Kommunen har inga tydliga riktlinjer för uppföljning gällande avtalstrohet, delegationsordning, eller inköphantering i övrigt, vilket kan leda till att obehöriga personer skriver avtal eller att inköp utanför avtal görs.
- ✓ 230 anställda i Kommunen har ett First Card betalkort för vilket kommunen är betalningsansvarig. Betalningsansvaret innebär att betalning av faktura ska ske i tid till First Card enligt avtal oavsett om utläggerna har verifierats med kvitton och godkänts genom attest. Ekonomiassistenter på sektorerna arbetar med att samla in kvitton som underlag till fakturorna. Det totala antalet fakturor var vid granskningstillfället 1483 st. Ett begränsat stickprov av 14 fakturor har visat att för fyra fakturor har kortinnehavare själva beslutsattesterat sin faktura. Det innebär att hanteringen är ineffektiv och med risk att betalning sker av kommunen utan kunskap om att kostnaden är korrekt. Det innebär även hög risk om inköpen i efterhand visar sig vara privata.

Rekommendationer

- ❖ Att införa rutiner för att säkerställa att leverantörer i största möjliga mån registreras i E-handel och följa upp att inköp går den vägen.
- ❖ Att införa delegation på vilka befattningar som har rätt att initiera en upphandling samt göra avrop mot ramavtal.
- ❖ Att införa rutiner som säkerställer att antalet medarbetare som kan göra inköp begränsas.
- ❖ Att säkra rutinerna för befintliga betalkort alternativt att införa betalkort där kortinnehavaren är betalningsansvarig, vilket säkrar att alla kostnader som ersätts av kommunen verifieras med kvitton.
- ❖ Att införa rutiner för att säkerställa att de avrop eller inköp som görs utanför E-handel och Kommers dokumenteras för att inköpen ska vara spårbara genom hela flödet.
- ❖ Att införa rutiner för att säkerställa att behörigheter i de olika systemen är aktuella.